

HABRUTA NIGHT

TUESDAY | 9•17•19 | 9 PM
SHAARE ZION

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the
copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

Design: mdkgraphicdesign@gmail.com

“

Week 31

Topic:

LAWS OF SPEAKING THE TRUTH PART 2

”

TOPIC DISCUSSION

If someone invites me to see his new apartment; should I give my opinion or, should I just praise it?

Is it שקר if I praise it when it's not nice?

How about lying for shalom; what are the guidelines for that?

כתובות טז: יז.

לאוקמי צמקוס שאין כותבין וכתב לה
 איהו ואור"ת דצמקוס שכותבין ונשרפה
 איכא למיחש שכתב לה כמותה אחרת
 דאסור להשהותה בלא כמותה^(א) מיהו הוה מני לאוקומה צמקוס שכותבין
 ונשרפה אחר הגירושין דליכא למיחש שמתא כתב לה אחרת אלא שנראה
 לו דוחק: **ותן איבדה** א"י. אף על גב דלכאורה היינו פירכא
 קמייחא דפרין היינו נשרפה יש ליישב דהכי קאמר ותו אפילו אם
 נאמר דנשרפה הוה פירושא דנאצדה מכל מקום תקשי אצדה
 למה לי: **איתנוסי** הוא דאיתנוסו. נראה דמייירי כגון דאיכא
 מנו דאי צעיא אמרה אין צדי כלום דאי לאו הכי אמאי מהימנא
 ואם תאמר צמילוק קליות דאמר לקמן^(ב) ארמלתא לית לה כסני אמאי לא חיישין דלמא תפסקה כו' כדאמר הכא ואומר רבינו תם
 דדוקא צדצר שיש טורח כגון חצית דהכא יכולה לומר דאיתנוסו אצל הליות ושאר דברים שהו הליס לעשות לא:

סוף משן עמיה: **בכאן אמרו**. מדברי ב"ה שנתנו יסבמיה: תדא
 דעתו של אדם מעורבת עם הבריות. לעשות לאיש ואיש כרצונו: יפות וצ"ה אומרים ישבחה לגמרי דכשמוכרין מה שיש צה לש
 משורו. משוררים: **א** כח"ה. אינה צריכה כחל: ויא שרק. צעז מכילל דשאר לגנאי: **ישבחנו** בעיניו או יגגנו בעיניו. וז
 המאדים את הפנים: פירבום. קליעת
 שיער^(א) זו לא כחלה ולא שרקה ולא
 פירכסה והרי היא יעלת תן: כ"ה מן
 דין. כל כמות אלו הו סומכין לנו
 לקרותו רבי ולמנותם דיינין: פרמיסין.
 מסרסין הלכות צהיפך טעמיהן:
 פרמיסין. לשון סמרטוטין^(ב): חמיסין.
 אומרים חמיסית הטעם^(ג): שורמיסין.
 לא איתפרש: ^(א) טורמיסין כי היא
 דאמר צ"ר ^(ב) מ"ה על טורמיסין^(ג)
 למיקרב למסאנא דמטרוניתא אנשים
 ריקנים): **במתבתא**. מצית
 המדרש: רבא דעמיה. נשיא צעמו:
 מדברנא. מנהיג: בריך מתיך ש"ש.

כלה כמות שהיא ובית הלל אומרים **כלה**
 נאה וחסודה אמרו להן **ב"ש לב"ה**^(א) הרי
 שהיתה חיוגרת או סומא אומרי' לה כלה נאה
 וחסודה והתורה אמרה^(ב) מדבר שקר תרחק
 אמרו להם **ב"ה לב"ש** לדבריכם מי שלקח
 מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגגנו
 בעיניו הוי אומר ישבחנו בעיניו מכאן אמרו
 חכמים **לעולם** תהא דעתו של אדם מעורבת
 עם הבריות **במתבתא** רב דימי אמר הכי משרו
 קמי כלתא במערבא לא כחל ולא שרק ולא
 פירכום ויעלת הן^(ב) כי סמכו רבנן לרבי זירא

^(א) שפמיה צדצר נחה קיש צה כגון בעיניה מו צדיה חס
^(ב) מ"ה אע"ג דלא הוי ממש מין אחד מ
 שניהם מין ארו וא"ת ומנא ליה דבש
 כן וכה וי"ל דעמוד דנורא היה כ
 שיצא דהדס כדאמרינן צברא
 רבה ^(ב) נחת שיצא דנו
 ואיתעצילא כעין שיצא דה
 ואפסקת צין דידיה לחצוהי אז
 חמיית הדין סבא דקאי שיצא דנו
 קומיה משום דעציל קמוהי דכלה

כתובות טז: יז.

תנו רבנן — **The Rabbis taught in a Baraisa:** **כיצד מרקדין לפני הכלה** — **HOW DO WE DANCE BEFORE THE BRIDE?** What do we say in her presence?^[25] **בית שמאי אומרים** — **BEIS SHAMMAI SAY:**

כלה כמות שהיא — We praise **THE BRIDE AS SHE IS.**^[1] **ובית הלל אומרים** — **BUT BEIS HILLEL SAY:** **כלה נאה וחסודה** — In all cases we say that she is **A BEAUTIFUL AND CHARMING BRIDE.**^[2] **אמרו** **הרי שהיתה חניגרת או סומא** — **BEIS SHAMMAI SAID TO BEIS HILLEL:** **להן בית שמאי לבית הלל** — **IF SHE WAS LAME OR BLIND, כלה נאה וחסודה** — **DO WE SAY ABOUT HER** that she is **A BEAUTIFUL AND CHARMING BRIDE?** **והתורה אמרה** — **BUT THE TORAH HAS SAID:** **”מִדְּבַר־שָׁקֶר תִּרְחֹק”**^[3] **אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי** — **BEIS HILLEL SAID TO BEIS SHAMMAI:** **לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק** — **ACCORDING TO YOUR VIEW, if SOMEONE MADE A BAD PURCHASE IN THE MARKET, ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו** — **SHOULD ONE PRAISE IT IN [THE PURCHASER’S] EYES OR DENIGRATE IT IN HIS EYES?**^[4] **הוי אומר ישבחנו בעיניו** — **Of course YOU WOULD SAY THAT ONE SHOULD PRAISE IT IN HIS EYES.**^[4] **מכאן אמרו חכמים** — **FROM HERE [i.e. this statement of Beis Hillel] THE SAGES SAID:** **לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות** — **A PERSON’S MIND SHOULD ALWAYS BE MINGLED (i.e. compatible) WITH PEOPLE.**^[6]

25. *Rashi*. That is, what praise do we say about the bride when we dance before her? (*Shitah Mekubetzes*). [The praises were sung at the dance (*Maharsha*). See *Chochmas Manoach* for various homiletic interpretations.] The expressions of praise for the bride recorded in the Gemara below were recited in order to enhance the groom’s joy in his fulfillment of the mitzvah to procreate (*Kovetz Shiurim* §46; see, however, *Shulchan Aruch Even HaEzer* 65:1; see also *Birkas Avraham*).

What does כמות שהיא mean?

Based on her beauty and her prestige.

If there is a blemish, stay silent or find something praiseworthy; focus on her praises.

According to this way why doesn't Bet Hillel agree to this? Bet Hillel feels, if you only mention good in certain areas, it would indirectly be saying she has blemishes. For this reason, you should praise her in all areas.

Question on staying silent: Question: If you are quiet when she has a blemish, then you are not saying anything, so what's כמות שהיא?

Answer: Quiet means don't discuss the beauty, rather focus more on the family or the wealth, like the Gemara in Taanit mentions that a girl has three praises; family, wealth and beauty.

Bet Shamai agrees that you should say nice things about the house, but when it comes to the girl our rabbis should not initiate people to lie, when the principal is against the Torah.

רש"י: לפי יופיה וחשיבותה

תוספות: ואם יש בה מום ישתקו אי נמי ישבח בדבר נאה,

ובית הלל סברי ישבחוה לגמרי דכמשזכירין מה שיש בה לשבח מכלל דשאר לגנאי.

והקשה הרי"ף (בעין יעקב), אם ישתוק אין זה כלה כמות שהיא, הרי לבעלת מום אין משבחין כלל?

ותירין, שמה שאמרו תוספות שישתקו הוא רק בענין שבח היופי אבל מקלסין אותה במשפחה או בממון, כמו שהיו עושין בנות ירושלים, המיוחסות אומרות אל תתנו עיניכם בנוי תנו עיניכם במשפחה.

תוספות: ובית שמאי סברי אף על גב דישבחו בעיניו אין להם לחכמים לתקן להזיק לומר שקר דהתורה אמרה מדבר שקר תרחק.

Question:

Why is it not considered lying according to Bet Hillel?

ריטב"א

שכל שהוא מפני דרכי שלום אין בו משום מדבר שקר תרחק.

שולחן ערוך אהע"ז סימן סה

מרן

מצוה לשמח חתן וכלה ולרקד לפניהם ולומר שהיא נאה וחסודה אפילו אינה נאה.

בית שמואל

אף על גב דכתיב מדבר שקר תרחק, יש לתרץ דבריו שהיא נאה במעשיה.

חלקת מחוקק

אם יש בה מום אין לומר שאין בה מום שזהו שקר גמור, רק יאמר סתם שהיא נאה וחוט של חסד משוך עליה.

ט"ז

אין כאן מדבר שקר שהרי היא מצאה חן בעיני החתן שלה, ולבית שמאי סבירא ליה שיש כאן דברים נראים כשקר, שהעולם חושב שהיא נושאת חן בעיני כל רואיה וזהו שקר והתורה אמרה מדבר שקר תרחק שלא לדבר דברים נראה לשקר בעיני הבריות, ועל זה השיבו בית הלל שכבר נודע מנהג העולם שנוהגין לשבח מי שקנה מקח רע מן השוק כדי שלא לצערו אף כאן בודאי יבינו כל העולם שאמר כלה נאה וחסודה בעיני החתן.

Maharasha and Taz both say: when a person purchases something, they usually have a certain charm towards it. Whether it's the house they bought or the woman they married. Bet Shamai says; still you can't just talk her up since it would be assumed by everyone that you truly believe that. Bet Hillel argues; since it is standard practice, everyone knows they you are going to be exaggerating and you are just saying what the person wants to hear.

יבמות סה:

רואה את לנאת אין לך כחובה:
 בסיבוב דיעה. צוקנתה מה תהא
 עליה: חושרא יידה. עך¹⁷ שמשען
 עליו לעת זקנתה ואס תמות
 יקצנה: איבו ילדת יי הדא ברבא.
 ומי יתן שלא שמת ותלדי לי עוד
 כרס אחד שני בניס: אחי. תאומי:
 אחותא

פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך וא"ר אילעא
 משום רבי אלעזר בר' שמעון מותר לו לאדם
 לשנות בדבר השלום שנאמר אביך צוה וגו'
 כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' ר' נתן
 אומר מצוה שנאמר ויאמר שמואל איך אלך
 ושמע שאול והרגני וגו' דבי רבי ישמעאל
 תנא גדול השלום שאף הקדוש ברוך הוא
 שינה בו דמעיקרא כתיב ואדוני זקן ולבסוף
 כתיב ואני זקנתו יוחנן בן ברוקה אומר: אתמר רבי יוחנן ור' יהושע בן

והא דלא קאמר נ"מ לשהיה עמה עשר
 שנים שיש לה נמי תוספת דלא גרעה
 מאילונית דאמר בסוף אלמנה נזונה
 (ד' טז.) דיש לה תוספת מילתא
 דפשיטא היא כיון דלא מתמתה כופין
 דמה היא יכולה אס ב"ד כופין אותה
 משום פריה ורביה ור"ת מפרש דלכל
 מיילי הוי תנאי כחובה [כחובה]
 וממאנת ותצרותיה דאין להם כחובה
 אע"פ שיש להם תוספת¹⁸ הם משום

And R' Il'a said in the name of R' Elazar the son of R' Shimon: — מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום — as it says: [16] Joseph's brothers saw that their father was dead, and they said, "Perhaps Joseph will nurse hatred against us and then he will surely repay us all the evil that we did him." So they instructed that Joseph be told, Your father gave orders etc. before he died saying: כה-תאמרו: — ליוסף אנא שא נא וגו' — Thus shall you say to Joseph: 'O please, kindly forgive etc. the spiteful deed of your brothers . . .' [17]

The Gemara adds:

R' Nassan says: — It is not only permitted for one to deviate from the truth in order to preserve the peace, it is even a mitzvah to do so, ויאמר שמואל איך — as it says when God sent Samuel to anoint David as king instead of Saul: But Samuel asked, "How can I go? If Saul finds out he will kill me etc." So Hashem said, "Take along a heifer, and say, 'I have come to bring an offering to Hashem.' [18]

A Baraisa extends this idea even further:

HOW — גדול השלום — The academy of R' Yishmael taught a Baraisa: דבי רבי ישמעאל תנא — For EVEN THE HOLY ONE, BLESSED IS HE, altered the truth FOR the SAKE OF [PEACE]. We can see this from the way God repeated Sarah's comments about bearing a child to Abraham. — BECAUSE INITIALLY IT IS WRITTEN that Sarah laughed to herself at the absurdity of having a child because — MY HUSBAND IS OLD,^[19] — ואדני זקן — YET LATER, when God related her statement to Abraham, IT IS WRITTEN: "Why is it that Sarah laughed, saying: 'Shall I in truth bear a child, THOUGH I AM OLD?'"^[20]

DISCUSSION

Was **חייא** allowed to do it, however Rav said to avoid it, or is it totally **אסור**?

Opinion that it was allowed:

ארחות צדיקים

שאף על פי שעשה חייא כן לכבוד אביו כדי שיהיה לו מזומן המאכל שרצה, מיחה בו מפני שכתוב למדו לשונם.

מהרש"א

חייא היה ראוי לשנות מפני כיבוד אב, ורק אסר לשנות משום למדו לשונם.

Opinion that it is prohibited:

רבינו יונה

אסור גמור.

ולמה אין מותר מפני השלום?

מאירי

דדוקא שאם לא ישקר יצא ממנו תקלה, אבל בנידון זה דאינו מקפיד אז למה ישקר.

ים של שלמה

דדוקא דבר באקראי מותר לשנות, אבל שליחות שהיא בין אביו לאמו בקביעות לא ישנה אפילו מפני השלום.

ספר חסידים

תכו דע אע"פ שאמרו (יבמות סד, ב) מותר לשנות בדברי שלום, אם יבוא נכרי או יהודי ויאמר לאדם תלוה לי מעות, ואינו מלוה לו ברצון, כי ירא פן לא יפרע לו, אינו יכול לומר אין לי ד, כי מה שאמרו שמותר לשנות בדברי שלום, זהו בשכבר עבר הדבר ה.

One is not allowed to lie and say he doesn't have. Shalom only works for something that happened in the past. To say he didn't do something or he didn't say something. But to say I don't have to block a future loan is not permitted even for shalom.

The reason:

טעמי המנהגים

ספר טעמי המנהגים - עמ' תק"ס

ובס"ח סימן תכ"ז כתב, הא דמותר לשנות מפני דרכי שלום, הוא דוקא בדברים שכבר עבר, ולא בדבר דלהבא. ובספר דברי שאול ח"א על מסכת יבמות כתב, כי בדבר שלעבר לא שייך שירגיל עצמו בדבר שקר, וכבר עבר הדבר. אבל בדבר דלהבא אם נתיר לו לשנות, או מהנקל לו לאמר על כל דבר שהוא מפני דרכי שלום, וירגיל עצמו בשקר עד אין קץ:

Something from the past, we are not concerned that you will become accustomed to lie since its in order to get out of something. But if you lie for the future, then we are afraid that you may become accustomed to lying.

Be careful, when your friend asks you for something, don't respond I don't have it in falsehood; rather push him off. If a gentile asks you for money and he will hate you if you say the truth, then one can lie for shalom. If you can say, I need it for something else without lying, its better.

When you see two people having conversation do not ask them about it if you know its private, because that will cause them to lie.

Stay away from liars; especially in business stay away from lying. Speaking the untruth is very tempting and one needs wisdom to avoid lying.

ועוד יזהר האדם אם יבוא חבירו אצלו וישאל ממנו דבר שיש בידו לא יאמר אין לי אך ידחה בענין אשר לא ישקר ויכול להיות שאם היה יודע הגוי שאם היו לו מעות לא היה יכול להשמט ממנו בלא שנאה היה יותר טוב לומר אין לי מפני דרכי שלום אך הכל תלוי בדעתו של אדם אין שנאה לו ענין של הגוי אם יכול לומר יש לי אבל אני צריך אותם למקום אחר אם בענין זה יוכל לדחות בלא שנאה יעשה וגדול ענשו של שקרן אפילו כשהוא אומר אמת אין מאמינים לו ושקר אין לו רגלים.

ולא יגרם אדם שאחרים ישקרו בשבילו כיצד כשאדם רואה ששנים מדברים יחד דבר סתר שביניהם לא ילך אצל אחד ויבקש ממנו שיגלה לו הענין שמא אינו רוצה לגלות לו^[1] ומתוך כך יסלק אותו בדברים אחרים נמצא שמשקר.

וכך ידקדק בכל הענינים שלו שלא ישקר במשא ומתן שלו ולא יגרם שאחרים ישקרו ויזהר שלא יתחבר לשקרנים וימעט דבריו עמם וצריך חכמה גדולה להנצל מן השקר כי יצר הרע לעולם הוא אורב לאדם להפיל ברשתו.

1 When a woman goes to the mikvah it is not proper that anyone other than her husband know.
^[62] Therefore if a woman is asked where she is going and she is going to the mikvah she may say she is going to this and this place

HALACHIC DISCUSSION

There are poskim that are of the opinion that lying is only permitted for the sake of peace, on something which already happened, but for an occurrence which did not yet happen one is not permitted to lie even if it is for peace.

For example: if someone comes to you asking for a loan and you don't trust him. Are you allowed to say I don't have money? One could argue it's to keep Shalom?

פתחי חושן

מכך. כתב בספר חסידים סימן תכו שאם אינו רוצה להלוות לו משום שאינו בטוח, אסור לשקר ולומר שאין לו, אלא יקח ממנו בטחונות. ובארחות צדיקים הביא דברי הס"ח לענין גוי המבקש הלואה, וע"כ כתב שבמקום שאינו יכול להשתמט ומשום חשש איבה ודרכי שלום מותר לשקר. ובספר תתן אמת ליעקב הקשה שהס"ח איירי בין בעכו"ם בין בישראל, ולא התיר לשנות משום דס"ל שלא התירו לשנות מפני השלום אלא על העבר, ואילו כמה אחרונים חולקים וסוברים שאף על ההווה מותר, ולדבריהם אפשר שמותר לשקר מפני השלום ולומר שאין לו, עיי"ש. ונראה שאם יודע שחבירו יכלם כשיאמר לו שאינו רוצה להלוות לו מפני שאינו בטוח, וכ"ש כשאינו משקר בהדיא, יש להקל.

Halacha: if you know he would be insulted if he would say he didn't lend him because he doesn't trust him without lying. One could be lenient.

FAKE BID

Are you allowed to bid a higher amount in order to get someone to pay more for an Aliyah, on the notion that if you get stuck with it, you will pay the shul a discounted price?

How about a person who gets up at an Aliyah and says I will donate \$10,000 just to get others to give more but he really intends to give less?

מהרש"א

The Gemarah is referring to those people who announce donation amounts in public but don't fulfill it completely. They justify; that they announce the amount for others to give.

פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים: היינו שבעלי בתים מנהיגי הקהילה פוסקין צדקה מרובה ואינם נותנים כולה, שאומרים שלא היה דעתן לכך אלא בשביל אחרים שיתנו נדבות כראוי.

מנחת יצחק

During an appeal, one is not allowed to announce a larger donation than he is planning to give, even if the point is for others to give more money.

* *Mishlei* 10:31-32 states: שִׁפְתֵי צַדִּיק יִדְעוּן רֵצוֹן וּפִי רָשָׁעִים תִּהְיֶה כַּחַת, *The mouth of a righteous one speaks wisdom, but a tongue that inverts will be cut off. The lips of a righteous one know how to appease, but the mouth of the wicked inverts.* Both verses contrast what the righteous man says with the lies of the wicked one (who inverts the truth). Yet the first verse states that the righteous man speaks *wisdom* (i.e., the truth), whereas the second verse says that he *knows how to appease*. Rabbeinu Yonah (in his commentary there) explains that although the righteous man will always speak the truth, he trains himself to appease his fellows, i.e., to make peace among them, even when that requires him to bend the truth somewhat. When done for the purpose of bringing peace between people, which is a mitzvah that both Scripture and the Sages praise so highly, it is not considered an "inversion."
Orchos Tzaddikim (end of *Shaar HaSheker*) writes that while it is permitted to bend the truth in such cases, it is certainly better, where possible, to accomplish the desired outcome without saying any untruth at all.

ספר תתן אמת ליעקב

A woman who is asked if she is pregnant may say she is not, in order for people not to know her private business.

When traveling on an airplane one is asked beforehand if he packed everything and if there are any packages that you may have received from others. One is allowed to answer that he did not receive any packages from others even if he knows there is a package from his friend in the suitcase. The reason why doing so is permitted is because, the point of the question is to inquire if there are any "suspicious" objects onboard. Since the passenger knows that there are no such items in his suitcase, he may say that there are no packages from anyone inside.

When a woman goes to the mikvah it is not proper that anyone other than her husband know. Therefore if a woman is asked where she is going and she is going to the mikvah she may say she is going to this and this place.

One who is getting a ride from someone can say he is going to a close place even if he is not in order not to bother the driver. So too one who sees his friend may miss his ride can say it is later than it is really in order to get the friend to make his ride.

One who is asked if it is true that he has a lot of money can say no if he is concerned of ayin hara and does not want other people to become jealous.

One who is shipping fragile objects such as matzah can write the word „glass" on the box in order that it should be dealt with properly.

There is an opinion in the poskim who says if one is sleeping and someone wants to reach him, it can be said he is not home. The reason is because when one sleeps it is as if he is not present in the house